

אור החינוך והענינה

1

רובן בכ"ה בכסליו יומי דרעובת חמציא
אע"פ דלא למסמר בהון דלא להתענות בהון
שבשכנוס יוונים להיכל טמא כל השמיים שבוכל וכשגברה מלכות
בית חשמונאי ונצחום ברקו ולא מצא אלא פך אחד של שטן שהיה
מתח ברוחו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה
בו נס והדליק מצט שמנה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאו ימים טובים
בהלל והודאה

42 (א) 42

מאי חנוכה על

2

חיוה נס קבעוה : צמותו . בהלנט
וחמוס בטבעתו והכיר שלא נגעו בו :
ס"ג ועשאום ימים טובים כהלל
והודאם . לא שאבויון במלחמה שלא
נקבעו חלא לקרות הלל ולומר על
הנסים בהודאה :

43 (א) 43

ואם תאמר וכי בשביל
שנעשה להם נס בהדלקה שלא תהיה כטילה
ההדלקה היו קובעין חנוכה כי מה שחייב להודות
ולהלל והו כאשר נעשה לו נס ובשביל הצלתו
ולא בשביל שנעשה לו נס לעשות המצוה כי אין
המצוה הנאה אל האדם ,

44 (א) 44

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליהם קטן
יח נך קתיה למאור להעלות נר תמיד : באהל מועד מחוץ לתוך
אשר עליה הערות ישרך אהרן וקניו מערב עדי בקר לפני יהוה
חקת עולם לדורתם פאת בני ישראל :

45 (א) 45

וידבר משה את משרי יהוה אלי בני ישראל :

וידבר יהוה אלי משה לאמר : ון את בני ישראל ויקחו אליהם קטן
יח נך קתיה למאור להעלות נר תמיד : מחוץ לתוך העדת באהל
מועד ישרך אהרן מערב עדי בקר לפני יהוה חקת עולם
לדורותיכם על המנרה שהנרה ישרך את הערות לפני יהוה
תמיד :

46 (א) 46

וידבר יהוה אלי משה לאמר : דבר אל אהרן ואמר אליו בהעלותך
את הנרות אלי טל סני המנרה יאירו שבעת הנרות : בשש בן אהרן
אלי טל סני המנרה העלה נר תמיד כאשר צוה יהוה את משה : חוה
משעה המנרה מקשה וקב עדי ירכה עדי שרתה מקשה הוא כמראה
אשר הראה יהוה את משה בן עשה את המנרה :

47 (א) 47

אך רב יהודה אמר רב יודע היה כצאל לצרף אתוח שנברא
בן שנים וארץ כתיב הוא וימלא אותו רוח אלהים כחכמה וכתבנה וברעו וטרוי רחם
ה' כחכמה יסר ארץ כונן שנים כחכונה וכתיב ב'רעו ורעומו נבקעו

48 (א) 48

רבי יוחנן כי הגניבא ושכנתו בחוקך נאם יהוה : ונלוו טים רבים
אלי יהוה כיום הוא ונהי לי לעם ושכנתו כחוקך הוצת כיה יהוה
צבאות שלתני אליה : ונחל יהוה את יהודה חלקו על אדמת הקדש
וקתר עוד כירושלם : הם כלי אשר ססני יהוה כי נשור ססנתו
קדשו : וראני את יהושע הכהן הגדול עמד לפני
סלאך יהוה והשטן עמד עלי מינו לשטנו : ואמר יהוה אלי השטן
ינער יהוה בן השטן וינער יהוה בן הכתר כירושלם הלוא זה אוד
מצל מאש : וישב המלאך
הדבר כי העירני כאיש אשר ינער משנתו : ואמר אלי מה אתה
ראה ואמר ראיתי והנה מנרת זיהב קלה וקלה עלי ראשה ושכנה
נרתייה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר עלי ראשה : ושנים
ויתים עליה אחד מפיץ הנלה ואחד על שסאלה : ואנן ואמר אלי
הסלאך הדבר כי לאמר מה יאלה אדני : והנן הסלאך הדבר כי
ואמר אלי הלוא נדעך מה יתסה אלה ואמר לא אדני : והנן ואמר
אלי לאמר זה דברי יהוה אלי וירקבל לאמר לא כתיב ולא כהן
כי אם ברוחי אשר יהוה צבאות : מי אתה הרי הגדול לפני וירקבל
למיסר והוציא את האבן הראשה השאות חן חן לה :

וידבר יהוה אלי משה לאמר : דבר אל בני ישראל
והקחו לי תרומה פאת כלי איש אשר ידבנו לבו
יקחו את תרומתה ואת התרומה אשר תקחו
מאתם ונב וקסף ותחשת והקלת וארפון ותולעת
שני נשע וענים וערר אילם סאדסים וערה
תחשים נצני שטים שטן למאר בשמים לשטן
המשחה ולקטרת הסמים : אבני שטים ואבני מלאים
לאסד ולחשן : וצשו לי סקניש ושכנוסו בתוכם :

49 (א) 49

שמן למאור, סימה, שכל הפרשה נזרטי ננין, חן
מפסוק זה שהוא טורף שלחן גבוה. ואינו אומר חטים
לממ"ס וכנשים לממדין ועצים למערכה. וי"ל ששלשמן
טורף בנין הם, שמן המשחה שבו נמשחו ונמקדשו כל כלי
המשכן, וקטרם נמי שכן דרך מלכים שנמשמן להם הנית
קודם שיכנסו למוט, וכ"ש לפני ממ"ה הקב"ה כ"ו. ושמן
למאור שכן דרך המלכס להדליק נר לפניהם קודם שיכנסו
לביט. ולע"ג דלאו לאורה הוא נרין מ"מ הוא כבוד של
מעלה

50 (א) 50

וילבני אלי .
השער אשר אשר פנה דרך הקדשים : והנה כבוד אלקי ישראל בא
פגרת הקנים וקילו קול פים רבים והארץ הארצה מכבדו :

51 (א) 51

כי כה יהיה בקרב
הארץ בתוך השמים כנגד זית כשוללת אסי קלה בצירי קפה
שאו קולם יקט כטאן יהוה צהלו פים : עלי בן דארים כבדו יהוה
כאן הם פים יהוה אלקי ישראל :

52 (א) 52

אך רב יהודה אמר רב יודע היה כצאל לצרף אתוח שנברא
בן שנים וארץ כתיב הוא וימלא אותו רוח אלהים כחכמה וכתבנה וברעו וטרוי רחם
ה' כחכמה יסר ארץ כונן שנים כחכונה וכתיב ב'רעו ורעומו נבקעו

53 (א) 53

ח (ב) (בהעלתך, למה נסמכה פרשת המגורה לפרשת
הנשיאים, לפי שכשראה אהרן תנכת הנשיאים חלשה דעתו
שלא היה עמהם כחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה :
חיך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות).
כ"ה העלותך

צדוק ל
בסמך שנת חנוכה

14

וראיתי עוד בילמדנו.
וכן במדרש רבה, אמר לו הקב"ה למשה לך אמור לאהרן אל תתירא לגדולה מזאת אתה מוכן, הקרבנות כל זמן שביית המקדש קיים הן נוהגין, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו, וכל הכרכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלין לעולם. והנה דבר ידוע שכשאין בית המקדש קיים והקרבנות בטלין מפני חורבנו, אף הנרות בטלות, אבל לא רמזו אלא לנרות חנוכה חשמונאי שהיא נוהגת אף לאחר חורבן בגלותינו.

הנפתן כהקדמות

19

"אני חוסה וישרי כמנהלות" אמר רבי יורגן אני חוסה וי תודה ושרי כמנהלות אלו חלמדי רבמים "ורכא אמר אני חוסה וי כנסת ישראל ושרי כמנהלות אלו בחי כנסיות ובחי מדרשות

2 כסמ"מ
(30)

15

ביבני סתתה. כן יסגנו כהן גדול סשמונאי וכו'. קשקשה סלכות
זו ס' ששה על עקב ישראל, להשכיחם וינרם, ולשכבם סתת רצונה, ואם כרסמיה רכבים, עמדת לנחם צרתם, רכס את ריכם, בנת את רינם, נקמת את נקמתם! סקרת גבורים ביד סלשים, נרכים ביד מצטים, וקמאים ביד סהורים, ורשעים ביד צדיקים, נודים ביד עוסקי תורסה, ולך צפית שם גדול נקדוש בעולמה, ולעקב ישראל צפית תשועה גדולה וקראו כהיום הזה, נאמר בן באו כניד לרביד ביסה, ופנ את סכלה, וטקרו את סקדשה, והקליקו גרות בסצרות קדשה, וקדש שמונת ימי סגדה שלו, להורות ולסלל לשקד הגדול.

שפיל חנוכה

16

(מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו', וכי" מה נשתייר להם לישראל שלא נמאסו ולא נגעלו, הלא כל המתנות טובות שניתנו להם נתבטלו מהם, אלא אילולי ס"ת שנשתייר להם לישראל לא היו משונים משאר אומות כלום, ועל זה ייסד הפייט: ואין שיור רק התורה הזאת.

הקבני בחוקר

17

ונגים וקבני עלי. אן כיסי חסמנים. וקרינו חוסת סקדני. וטבא כל חסמנים. וקטרת קנקנים. נצקה גם לשושנים. בני בינה. ישי שמונה. קבש סיר וקנים:

סיד חנוכה

18

קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה. נראה מלשון קבעום שהאורות שישראל משיגים בחנוכה יש להם קביעות ואינם מסתלקים אחר החנוכה, ואינם כמו שבתות וימים טובים שאין נמשכת ההארה מהם אלא תלת יומי אחר שבתא שעדיין נקרא אחר השבת, ולאחר מכאן אין מבדילין, או לכל ששת ימי המעשה, דמינייהו שיתא יומין מתברכין, וביר"ט נמשך שלשים יום שעד אז נקרא אחר יו"ט כבש"ס גיטין (ע"ז), אבל מחנוכה נשאר לעולם, והטעם יש לומר ששבת ויו"ט שאסור במלאכה או האדם מתעלה והוא זמן עליית העולמות, ור"ח נמי אסור קצת במלאכה כמ"ש רש"י מגילה (כב:): מדקרי לוי לערב ר"ח יום המעשה מכלל דר"ח לאו יום המעשה הוא, וע"כ נמילא אחר שהאדם שב למלאכתו שוב איננו במקומו הראשון שקיבל שם התארה, אבל חנוכה שאין בו איסור מלאכה, והאורות יורדין למטה, ע"כ אינם מסתלקין אחר החנוכה וזהו לשון קבעום, ויש לומר דהיינו טעמא דכפורים מלאכה לא קבילו עלייהו כבש"ס מגילה (ה'): שרצונם הו' שאור הפורים ירד למטה ואז יהי' לו קיום, וזהו שכתוב וימי הפורים וגו' לא יסוין מזרעם, והפירוש שאותם ימים בעצמם קיימים לעולם, וזה הוא המחזיק בידינו בגלות המר הזה שאנחנו בשפל המצב

סמ עשומ
גלם יום ס' חנוכה

מזר מאד: